

har inte själv provat det, men det förefaller som om den då skulle ha större möjlighet att fylla sin uppgift.

Och så till sist några ord till kantorn-organisten.

Biskop Eklund talade vid kyrkosångsfesten i Linköping över ämnet "Till högmässa". Han sade då bl. a.: "Prästen skall vara med om den högmässa, där han fungerar". Jag ville här säga, att detta i lika hög grad måste gälla oss kyrkomusici. Att vara med om en högmässa innebär, för att använda biskopens egna ord, "ett levande personligt mottagande och ett levande personligt givande och medverkande, det ena innerligt förenat med det andra".

Vi kyrkomusici måste känna, att vi vilja medverka till att skapa en vacker gudstjänst; vi måste förstå, att vi, som ha den musikaliska utformningen i vår hand, med liv och själ, med religiöst allvar gå till vår uppgift. Detta gäller oss alla, vi må vara de nödortvigt utbildade eller de konstnärligt framstående.

Det är oss icke obekant, hurusom sången och musiken kan lyfta gudstjänsten upp på ett högt plan. Och vad det nu särskilt gäller församlingssången, så vill jag påstå, att mannen vid orgeln, som besitter det rätta sinnet, kan med sin röst och sitt spel tvinga sinnena till eftertanke, kan framkalla de känslor, som lättare än andra medel nå till vårt mål, församlingssångens höjande.

Få vi alltså utgå ifrån, att det bland oss kyrkomusici finnes en allvarlig och ivrig strävan i arbete för församlingssångens höjande, då måste det arbetet bära frukt, även om denna sent skall visa sig.

John Nordquist.

Kantorsproven.

När några organister och kantorer från Bjärne, Södra och Norra Åsbo och Södra och Norra Luggude kontrakt inom Lunds stift i fjol voro samlade till gemensamt kontraktsmöte för att diskutera de frågor, som det året voro utsända, för att sedermera behandlas å ordinarie årsmöte med Lunds stifts organist- och kantorsförening, förekom även den frågan vad stiftsföreningen borde uppställa för diskussionsämnen vid det fjärde allmänna mötet, vilket nu i dessa dagar äger rum i Stockholm. För min ringa del framhöll jag för mina kolleger att vi borde vid något tillfälle avhandla vad som bör göras för att avvärja det allt mer tilltagande bruket att vid organist- och kantorsprov, till den allmänna gudstjänsten foga ett veritabelt konsertprogram. Jag kunde ej då ana att herrar kommitterade för detta allmänna möte skulle så beakta mitt förslag, att det blivit föremål för diskussion. Jag får på det varmaste uttala min stora tacksamhet för den ära som härigenom vederfares mig och mitt förslag till diskussionsämne.

Upprinnelsen till mina reflektioner sträcker sig långt tillbaka i tiden. Genom en mycket god vän, numera avliden kyrkoherde, blev jag under-

rättad om huru ett prov för en del år sedan utfördes. Att jag ej nu i samband härmed nämner vare sig namn eller plats, torde vara förklarligt. Gudstjänsten inleddes med ett orgelförspel, som ej hade med intróituspsalmen att göra. Efter predikstolpsalmen sjöng, sedan den provande tjänstgörande prästen gått upp på predikstolen, "Jag är en gäst och främling". Om han genom denna lilla sång, i och för sig vacker, ville beveka församlingsborna att upptaga honom i sitt sköte, vågar jag ej säga, men att den vid det tillfället var något malplacerad måste erkännas. Efter predikan spelades ett preludium, vilket min sagesman ej kunde riktigt begripa, ty det påminde i hög grad om "sommarens sista ros", men hur som helst, åtföljdes det av "Den store hvide flok". Som avslutning på det hela spelades utan vidare betänkande "Napoleons marsch över Alperna". Jag har ej annat att tillägga om denna sanna provskildring, än att mannen fick platsen, måhända just på grund av slutklämmen, ty en gammal gumma lär ha yttrat, "det sista var bäst, ty jag har aldrig gått så lätt ut ur kyrkan".

Denna händelse gav mig som sagt anledning reflektera över hur okyrkligt det kan gå tillväga vid vissa prov, ehuru kanske ej i lika hög grad som det nämnda. Mångenstädes var det för några år sedan vanligt att tryckta program utlades i kyrkobänkarna upptagande de nummer den provande ämnade utföra. Att innehållet varit ganska variabelt är tämligen säkert. På en del håll har dagen före ett provs avläggande en annons varit synlig i ortstidningen, kungörande vad som påföljande söndag av den provande kantorn och organisten skulle sjungas och spelas. Sålunda kunde man vid olika tillfällen i följd läsa i den och den tidningen: "Vid söndagens högmässogudstjänst, då N. N. avlägger organist- och kantorsprov, kommer av honom (henne) att sjungas "Hur ljuvt det är att komma", "Aria ur Elias" och Davids psalm N:o 84, "samt spelas Festmarsch av den och den. På senare tider har dock i dessa notiser införts "efter högmässans slut utför den provande det och det". Detta är ju bättre. — — — — Antalet sång- och musiknummer äro rätt varierande. Av de kungöranden jag sett ha sångernas antal ej varit mindre än två och musiknumren ej mindre än tre. De sistnämnda kunna emellertid vara flera, beroende på sökandens energi och smak, eller i vilken ordningsföljd den provande står. Har den på första förslagsrummet uppförda valt 2 sångnummer och t. ex. 2 musiknummer, anser sig den, som har andra förslagsrummet ej kunna komma med mindre, men utökar gärna programmet med ett eller annat nummer för att vara styvare än den första, och den på tredje förslagsrummet varande måste bräcka de två första med ytterligare något nummer. På så sätt söka de provande överglänsa varandra med program, som jag vågar påstå ej alltid bli så kyrkliga. Det är ju ej härvid nog med att en på förslag varande organist och kantor får ett hiskligt arbete med att studera in en massa kompositioner, vilket ju i och för sig ej är något ont uti, tvärtom, utan kyrkfolket, som gå i kyrkan för gudstjänstens skull, och ej vilja ställa till kyrkbuller genom att avlägsna sig, få till livs en hel konsert, som troligen ej ge dem utsikt till att döma vem av de provande som varit mest lämplig för erhållande av platsen

ifråga. *) Utan att själv vilja komma med något förslag, ber jag få fråga vad som härvidlag bör göras för att efter mitt förmenande få proven lagda så att de anpassas efter gudstjänstordningen och framhäva den provandes förmåga att leda församlingssången och spela koralerna på ett för kyrkomenighetens deltagande tjänande sätt.

Må organist- och kantorsproven ej utnyttjas till att giva prov på profan konsertmusik utan fastmer giva prov på andlig vakenhet inom det kyrkomusikaliska området.

O. Olbers.

Recensioner.

Axel Jonæ: Handbok för jordfästning. Förlagsaktiebolaget Malmö.

"Genom djupgående analysering av livets krafter och skickelser, personlighetens danande, fostran och helgande eller livsgestaltningens tragik, givna av medsympatiserande och medlidande, varmt kännande och heligt vädjande Guds och kyrkans tjänare skola förvisso skänkas de starkaste och längst i sinne och minne kvardröjande intryck." Med liknande och andra uttryck anger författaren jordfästningens, enkannerligen griftetalets syfte. Detta har och varit den grundläggande synpunkten vid redigeringen av ovan nämnda arbete.

Behovet av ett utvidgat och lättillgängligt material av bibelord och psalmer såväl för själva jordfästningen som för griftetalet har ofta gjort sig gällande i synnerhet för präster i större församlingar. Man har hyst den åstundan att ha till hands en handbok, i vilken bibelns hela rike dom på uttalanden om livet och döden o. s. v. varit samlad och väl ordnad efter visst system.

Axel Jonæ har tillmötesgått detta behov, och det må genast sägas på

ett synnerligen lyckat och tacknämligt sätt. Boken framträder som en fullständig handbok i allt vad som rör jordfästning. Kapitlet om jordfästning är utökat med ett flertal goda och väl valda ord ur skriften till omväxling och utfyllnad av dem vi redan äga. De hava dessutom ordnats systematiskt under olika rubriker, kasuellt uppställda. Likaså psalm- och sångsamlingen i anslutning härtill. Men bokens allra största värde synes mig ligga i avd. III: textord för griftetal, likpredikan och tal i sorgehuset. Dessa bibelord uppgå till ett antal av icke mindre än 2000, hämtade ur gamla och nya testamentet liksom ur de apokryfiska böckerna. Äxen i de sista finnas som bekant många sköna och gripande ord om liv och död. Förf. kunde då också ta tagit med ett och annat ord av utombibilisk karaktär såsom av kyrkofäderna, av Frans av Assisi och Augustinus. Det ligger ett grundligt och sakkunnigt arbete bakom författarens bok, vilket man må hoppas skall bli så lönat, att det länder till församlingens och dess tjänares uppbyggelse och gagn eller såsom författaren själv uttrycker det:

*) Med vad jag nu anfört, avser jag ej att förklara någon särskild provande, utan vill blott framhäva att den sökande genom oförstånd väljer ett onödigt vidlyftigt program, som bättre kommit till sin rätt vid en särskild musikstund. Lämpligt vore om herrar lärare vid organistskolor, även lämnade sina abiturienter anvisning på passande prov.